

Dokument nr. 8:91

(1999-2000)

Forslag fra stortingsrepresentant Karin Andersen om en tilleggsbevilgning på statsbudsjettet for 2000 for å skaffe boliger til bostedsløse

Til Stortinget

Bakgrunn

Situasjonen for bostedsløse er uakseptabel. Situasjonen er nå så krisepreget at Sosialistisk Venstreparti mener det er behov for øyeblikkelige strakstiltak før vinteren setter inn.

I mange år har over 6000 vært bostedsløse, uten at det har ført til politiske vedtak for å bedre den uverdige situasjonen. Prisutviklingen på boligmarkedet har gjort det stadig verre for ungdom og folk med dårlig råd å klare seg. Prisene både på leie og kjøp er nå slik at folk med vanlige inntekter har store problemer med å skaffe seg og beholde en bolig. Husleiereguleringsloven er fjernet og nå kommer meldingene om at folk med små inntekter må flytte fordi de ikke makter leieøkningen. Hvor skal de bo? Norge mangler billige utleieboliger og tilbudet til vanskeligstilte er svært begrenset. Noen kommuner kan tilby kommunale boliger til en akseptabel pris, men det finnes alt for få gode tilrettelagte botilbud til personer som trenger det, særlig i sentrale strøk.

Mange unge med dårlig økonomi greier ikke å skaffe seg bolig. De sover tilfeldig hos venner, litt ute, litt på hospits og noen okkuperer tomme bygninger. For mange som i utgangspunktet kun hadde et økonomisk problem, ender det med at de blir påført en mengde tilleggsproblemer.

Personer med rusproblemer, psykiatiske problemer og atferdsproblemer er særlig utsatt. Likeens er noen innvandrere, arbeidsløse og andre som har et fattigdomsproblem også helt uten håp om et trygt og godt sted de kan kalle hjemme. Tilbudet mange får er å bli henvist til private hospits. Som boligløsning er det under enhver kritikk. Hospits er svært kostbart. De færreste som trenger medisinsk og psykiatrisk hjelp har tilbud om oppfølging, og personer med ulike problemer stues sammen uten hensyn til om det er forsvarlig eller hensiktsmessig. Det offentlige har skyhøye utgifter til det som ser ut til å være et meget dårlig og kortsiktig tilbud. Både samfunnet og den enkelte har alt å tjene på at boligbehovet blir dekket

for alle. Oslo har ifølge Byggforsk størst konsentrasjon av bostedsløse. Mange av disse er unge mennesker.

Den viktigste årsak til bostedsløshet er boligprisene og da særlig de høye prisene på leiemarkedet. Det kan også dreie seg om mangel på kunnskap om boligmarkedet og hvordan man kan og bør opptr som boligsøker. Dette gjelder særlig innflyttere og innvandrerungdom. Skal det være mulig å gi hjelp til bostedsløse krever det profesjonell bistand og ikke minst et midlertidig sted å bo.

Under behandlingen av St.meld. nr. 49 (1997-1998) Om boliger for unge og vanskeligstilte, foreslo Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti å opprette en Straksbo-ordning for bostedsløse og mennesker med liten boevne, bl.a. ved etablering av offentlig støttede bokollektiver. Statens bidrag inn i en slik ordning skulle være:

- Boligpolitiske virkemidler
- Eksisterende statlig bygningsmass
- Statlig tomtegrunn.

Hovedhensikten med forslaget var å få fart i etablering av akutte boligløsninger for bostedsløse og var samtidig en erkjennelse av at dagens ordninger ikke løste problemet. Det er altså behov for ekstraordinære tiltak og vilje til å gi tilstrekkelig prioritet til en boligsatsing for de som har det vanskeligst. Når situasjonen har vært så kritikkverdigg i mange år, må også statlige myndigheter treffe tiltak som kan hjelpe de bostedsløse.

I Danmark, der over 20 pst. av boligmassen er rimelige utleieboliger med regulerte priser, er det til sammenligning kun ca. 2000 registrerte bostedsløse i hovedstadsområdet. På tross av at det er langt færre personer med så store problemer der enn i Norge, har de nå etablert en statlig boligfinansiering rettet spesielt med dette formålet for øye og med statlig støtte pr. bolig på mellom 13 000 til 150 000 danske kroner. Det velges mange ulike boligløsninger fra ordinær leiligheter og hus til husbåter og hytter. Utgangs-

punktet er at det er svært ulike behov og ønsker i denne gruppen og at mange ikke ønsker eller makter en tradisjonell boform. Sammensetningen av det danske boligmarkedet gjør at langt færre får problemer med å skaffe seg bolig selv og derfor reduseres også risikoen for at mange får tilleggsproblemer som arbeidsløshet og rusmisbruk som lett blir et resultat av bostedsløshet.

Hovedansvaret for boligtiltak for vanskeligstilte ligger i kommunene, men staten må gjøre det mulig for kommunene å drive en sosial boligpolitikk og foreta nødvendige investeringer.

Å bygge boliger tar lang tid. Det vil ta flere år å etablere nok permanente utleieboliger og varige boløsninger og en kan ikke vente med å løse akutte boligbehov inntil dette er gjort.

Midlertidige boløsninger må skaffes raskt og arbeidet må komme i gang før vinteren. Offentlig bygningsmasse kan tas midlertidig i bruk. Vinterisolerte boligmoduler kan også være en god akuttløsning. Slike enheter kan etableres meget raskt, har god standard, flyttes ved behov og oppgraderes til permanente boliger med enkle midler, hvis det skulle være aktuelt senere. Mange flyktningemottak er etablert i slike boligmoduler. Mange skoler og boliger er bygget opp av de samme enhetene og de brukes over hele landet til å innkvartere anleggsarbeidere. Slike boligløsninger kan etableres på permanente eller midlertidig klargjorte arealer - antall enheter og størrelsen på hver enhet kan endres raskt. Enhetene kan bemannes etter behov, drives som rene boligheter eller med ulike grader av oppfølging og boveiledning. Vanlige driftsutgifter er et kommunalt ansvar, men det vil kreve økte ressurser til kommunesektoren generelt å dekke alle de omsorgs- og behandlingsbehov som denne gruppen har.

Skal dette arbeidet komme i gang raskt nok, må det være mulig for kommunene å få dekket noe av utgiftene til å etablere slike midlertidige boenheter. Statens rolle må derfor være å gi kommunene opti-

male rammer og de rette betingelser for å få det til. I tillegg bør staten kunne bidra med rimelig tomtegrunn eller bygningsmasse. Statlige tilskudd til dette formålet vil måtte brukes til å få rigget opp og satt i stand enheter til formålet. Både kommune, allmennnyttige organisasjoner og private aktører kan stå som eier av boligene, som leies ut til bostedsløse til en rimelig pris. I den grad tilskudd brukes til kjøp av enheter må investeringen klausuleres slik at midlene blir sikret til tilsvarende boligformål. Posten for tilskudd til boligetablering er for liten til å dekke behovene.

Det trengs derfor en ekstrabevilgning på årets budsjett for å realisere prosjekter som kan gi mange mennesker tak over hodet i vinter. Regjeringen avgjør selv hvor store tilskudd pr. enhet som skal innvilges og regelverk rundt ordningen. En sum på for eksempel 25 000 kroner er ikke mer enn hva et par måneder på hospits koster. Dette kan derfor være en meget lønnsom investering også for kommunen og burde derfor gjøre at kommunene ser seg i stand til å gå i gang med arbeidet.

Resten av kostnadene ved etableringen må dekkes av husleie. Tilskuddet bør derfor være av en slik størrelse at leien kan settes lavt.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

I

Det etableres en Straksbo-ordning for bostedsløse og mennesker med liten boevne, bl.a. ved etablering av offentlig støttede bokollektiver. Statens bidrag inn i en slik ordning er:

- Boligpolitiske virkemidler
- Eksisterende statlig bygningsmasse
- Statlig tomtegrunn.

II

På statsbudsjettet for 2000 gjøres følgende endring:

Kap.	Post	Formål:	Krone
581		Bolig- og miljøtiltak	
	79 ny	Tilskudd til etablering av boliger for bostedsløse, <i>bevilges med</i>	55 000 000

22. september 2000